

Хенрик Сенкевич ‘) съдържа два модула: „Dekady Henryka Sienkiewicza” (‘Десетилетията на Хенрик Сенкевич’) и „Sienkiewicz międzynarodowy” (‘Международният Сенкевич’).

Първият модул представя най-важните дати от живота на полския нобелист, придружени от любопитни данни и пояснения. Всяка дата маркира хиперлинк, който препраща към допълнителни страници. Читателите могат да съпреживеят пътуванията на полския писател по целия свят, служейки си със специалните карти, намиращи се в началото на всяка страница. Подготовката на тази част от модула се базира на създадения от Юлиан Кжижановски „Henryk Sienkiewicz. Kalendarz życia i twórczości” (‘Календар на живота и творчеството на Сенкевич’).

Вторият модул „Международният Сенкевич“ е създаден в рамките на проекта „Henryk Sienkiewicz i rownieść polska XIX wieku – perspektywa zagraniczna. Spotkanie literaturoznawcze w przestrzeni cyfrowej” (‘Хенрик Сенкевич и полският роман от XIX в. – международна перспектива. Литературоведска среща в цифровото пространство’) Той съдържа тринайсет статии. Авторите от Беларус, Бразилия, България, Германия, Грузия, Испания, Италия, Полша, Русия, САЩ, Украйна, Франция и Швеция показват по интригуващ начин рецепцията на полския роман от XIX в. в техните страни. Някои от статиите са изцяло посветени на Сенкевич или на връзките на Сенкевич с другите. Проф. Гражина Борковска и проф. Лидия Вишнеvsка (редакторки на известното полско литературно списание „Pamiętnik literacki”) правят анализ и кратък обзор на статиите, поставяйки въпроса дали полският литературен канон се запазва в пространствата на рецепцията и каква симптоматика разкриват рецепционните образи.

Ирина Аделгейм от Института по славистика към Руската академия на науките поставя акцент върху романа на Сенкевич „Bez dogmatu” (‘Без догма’), който излиза през 1890 г. в Русия в превод от Вукол Лавров (пре-

водач и на други полски автори). Мария Заденцка от Стокхолмския университет предлага интересна сравнителна интерпретация на няколко от най-популярните романи на Сенкевич, отвеждащи към изворите му от XVII в. Според нея алегоричният пласт и политическата философия на трилогията и „Quo Vadis” могат да бъдат разгледани във връзка с „Аргенис” на Джон Бъркли. Романът е написан през 1621 г. на латински език и е преведен на почти всички европейски езици. Заденцка изтъква, че „Аргенис” е преведена на полски език най-вероятно два пъти. По-популярен е преводът на големия барок поет Вацлав Потоцки. Сенкевич, който познава в детайли литературата на онази епоха, вероятно е бил добре запознат и с творчеството на Бъркли. Дженс Хелт от Фрайбургския университет разглежда приносни страни от творчеството на Станислав Бжозовски, Стефан Жеромски и Болеслав Прус. Хелт се интересува от социалното въображение на полските автори. Той се опитва да го улови, позовавайки се на идеите и подходите на Корнелиус Касториадис. Михал Микош от Университета на Уисконсин-Милуоки представя интересна страни рецепцията на полския роман в Англия и в САЩ през XIX в. Авторът подчертава голямата роля на преводачите. Той посвещава много страници на Джеръми Къртин, първия преводач, който популяризира в Англия и САЩ романите и новелите на Сенкевич. Неговият превод на „Quo vadis” през 1896 г. се продава в над шест хиляди екземпляра. Сходно звучене има текстът на Божена Забоклицка от Университета в Барселона. Тя прави преглед на рецепцията на Сенкевич в Испания и Каталония, където между 1900 и 1975 г. той е най-публикуваният полски писател. Неговите творби са публикувани както в книжни издания, така и като четиво с продължение в литературната преса. Забоклицка пише за значимостта на Сенкевич в Испания, но също така подчертава и важността на Юзеф Игнаци Крашевски – първия полски автор, чиито ро-

мани са публикувани на Иберийския полуостров. Марек Томашевски от SHLP, INALCO пише за рецепцията на „Quo vadis“ във Франция – страната с особено значение за Сенкевич, припомняйки, че голяма част от „Quo vadis“ е написана около Париж и завършена в Ница. Вера Осхцели от Държавния университет в Кутаиси, представя тема, свързана с рецепцията на полския роман от XIX в. в Грузия. Авторката подчертава, че най-ранният полски исторически роман от XIX в., който се появява в превод на грузински, е първата част на голямата историческа трилогия от Хенрик Сенкевич. Едва през 1958 г. излиза от печат на грузински език първият превод на „Фараон“ на Прус. Но по-важното е, че има основания да се предполага, че в литературните кръгове на Грузия романът е бил известен и много по-рано. Разгледана е хипотезата, че „Фараон“ може да е бил стимул за създаването на един от най-добрите романи на Васил Барнов, а именно „Мъченичеството на любовта“. Хенрик Швиерски от Бразилския университет изтъква, че Сенкевичовите творби са значително по-популярни в сравнение с други произведения на полската литература в Бразилия. Романът „Quo vadis“ е определен от бразилската критика като най-представителното произведение на историческия роман. Първият пълен превод на трилогията излиза изпод перото на Томаш Барчински. Статията на Николай Хмялницки от Беларуския държавен университет отбелязва голямото значение на полската литература за Беларус, като я нарича „мост към западноевропейската литература“ и „родна славянска литература“. Хмялницки пише преди всичко за мястото и ролята на Юзеф Крашевски и Елиза Ожешкова, която прекарва по-голямата част от живота си на територията на днешната Беларус. Хенрик Сенкевич има значително влияние върху беларуските писатели, особено върху историческите романисти. Болеслав Прус е най-популярен като автор на историческия роман „Фараон“, който обаче присъства там само в преводи на руски език.

Хмялницки споделя, че все още липсва превод на беларуски език.

Статията на Луиджи Маринели от Римския университет „Ла Сапиенца“ връща назад към по-старите образци на полския роман – той описва италианската рецепция на просветенеца Игнаци Крашицки с акцент върху европейските ценности. Урсула Филипс показва всички фактори, които формират романа на Елиза Ожешкова, като обръща специално внимание на пасторалния жанров код. Филипс подчертава, че интересът към творчеството на Ожешкова не е толкова голям в сравнение с този към други полски писатели, вписали се трайно в канона на полската литература като Сенкевич, Реймонт, Милош и Шимборска – удостоени с Нобеловата награда. Мария Брачка от Киевския университет представя тема, свързана преди всичко с повестите на Михаил Чайковски (Садък паша). Авторката подчертава украинския произход на Чайковски, към когото е насочен интересът ѝ.

Българското участие е на Маргрета Григорова от Великотърновския университет. Нейната статия носи заглавие „Между текста и контекста. За българската рецепция на полските романи от XIX в. с българска тематика“ („Teksty i konteksty. Bułgarska recepcja polskich powieści XIX wieku o tematyce bułgarskiej“) тръгва от централното рецептивно място, което заемат в България романите на Сенкевич, Прус и Крашевски, но има за цел да обнови вниманието към специфичната група творби, излезли изпод перото на авторите-емигранти в България: Михал Чайковски, Зигмунт Милковски, Карол Бжозовски и Валери Володжко. Представен е развоят на рецепцията им и знаковите моменти в нея. Осъществено е завръщане към историко-политическия контекст, в който пътищата на писателите отвеждат към България, преразглеждани са връзки и контакти с български революционери и писатели, отделено е внимание на трудните политически казуси, които делят и свързват поляци и българи. Представени са самите творби и полско-български-

те връзки в тях. Специален акцент е поставен върху ефектите на митологизация в българските биографии на Милковски и Чайковски, който е литературен герой на няколко български романа. Макар и многократно критикувани относно художествените им достойнства, разглежданите творби имат голямо културно-историческо значение поради връзката с България.

Всяка от статиите е богата на информация, актуална е като подход и казва нещо ново и любопитно. На-

писани за специализирана аудитория, статиите могат да привлекат и широк кръг читатели. Приканват към интригуващо пътуване в пространствата на Сенкевич и създават не по-малко интересна панорама на пътешествията на полския роман от XIX в. зад граница.

ВЕРОНИКА ШВЕДЕК

Великотърновски университет

„Св. св. Кирил и Методий“

✉ *weronikaszwedek@op.pl*